

VJK: Vereniging voor en door Gemeentejuristen

Advies van de juridische werkgroep G40 Professionalisering gemeentejurist

Inleiding

Het is voor de bestuurskracht van gemeenten van groot belang dat de juridische functie van gemeenten op orde is. Gemeentejuristen moeten vakbekwaam zijn, wat inhoudt dat zij de professionele kennis, kunde en vaardigheden bezitten die nodig zijn voor de uitoefening van hun functie.

Voor gemeentejuristen is een voorwaarde voor het op peil houden van de vakbekwaamheid dat er voldoende mogelijkheden tot opleiding en ontwikkeling worden geboden. Een goed ontwikkelperspectief bij gemeenten draagt er ook aan bij dat gemeenten een aantrekkelijke werkgever zijn en beginnende juristen hopelijk voor een carrière bij de lokale overheid kiezen.

Eén van de manieren om een goed ontwikkelperspectief aan gemeentejuristen te bieden is een beroepsvereniging. Een beroepsvereniging biedt de mogelijkheid tot netwerken, vergroot het lerend vermogen en draagt daardoor bij aan de ontwikkeling en een goede positionering van de gemeentejurist.

Het opzetten en verder ontwikkelen van een beroepsvereniging voor gemeentejuristen is een belangrijk onderdeel van de Intentieverklaring 'Op weg naar de gemeentejurist van de toekomst' die in maart 2019 is ondertekend door het bestuur van de G40, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging Juridische Kwaliteitszorg (VJK).

De VJK is zich aan het oriënteren op een doorontwikkeling naar een beroepsvereniging voor gemeentejuristen en biedt als reeds bestaande vereniging reële mogelijkheden om hierin een rol te spelen.

In dit advies doet de werkgroep aanbevelingen aan de VJK ten behoeve van deze doorontwikkeling.

Naam van de vereniging

Met behoud van de naam 'VJK', welke al 20 jaar ruime (naams)bekendheid geniet binnen gemeenteland en daarbuiten, zou de vereniging een aanvullende titel kunnen krijgen, te weten:

VJK: Vereniging voor en door Gemeentejuristen.

Met de aanvullende ondertitel wordt enerzijds onderstreept dat het hier gaat om een vereniging van gemeentejuristen en anderzijds uitgedrukt dat de vereniging niet alleen activiteiten voor de beroepsgroep uitvoert, maar ook een actieve inzet en betrokkenheid van zijn leden verwacht.

Doel

Het advies is, om tegen het licht van het in de inleiding omschreven gewenste ontwikkelperspectief van gemeentejuristen, als doel van de vereniging te benoemen:

- de ondersteuning van de beroepsuitoefening van haar leden, gemeentejuristen, zowel collectief als individueel.

De vereniging stelt zich in het bijzonder ten doel om het imago en de positionering van gemeentejuristen te verbeteren, zodanig dat zij worden (h)erkend als belangrijke pijlers in een

bestuurskrachtige gemeente. Gemeentjuristen profileren als een specifieke beroepsgroep met ook een eigen beroepsvereniging draagt aan dit gewenste beeld bij.

De vereniging kan dit doel te bereiken door zich op de volgende drie zaken toe te spitsen:

1. de belangen van haar leden welke samenhangen met hun beroepsuitoefening te behartigen;
2. dienstverlening te bieden die ondersteunend is aan de taken en verantwoordelijkheden van gemeentjuristen; en
3. kwaliteitsbevordering te bereiken voor de individuele gemeentjurist en de juridische functie bij gemeenten in het algemeen.

Activiteiten:

Bij het geformuleerde doel van de beroepsvereniging kunnen verschillende activiteiten worden ontwikkeld.

Belangenbehartiging

De vereniging komt op voor de juristen die zijn aangesloten en voor de juridische functie in de gemeenten. Ze behartigt en bevordert de belangen van haar leden. Dat doet zij onder andere door:

- Het zijn van gesprekspartner namens de beroepsgroep met andere overheden alsmede met andere organisaties en instellingen, zoals bijvoorbeeld de in het geval van ontwerp en consultatie van wetgeving, VNG, opleidingsinstituten of andere beroepsverenigingen, met betrekking tot aangelegenheden die haar leden raken.
- Het agenderen van voor gemeentjuristen relevante vraagstukken en ontwikkelingen bij daarvoor in aanmerking komende organen en instellingen, teneinde aandacht te vestigen op vraagstukken en moeilijkheden waarmee haar leden worden geconfronteerd, zowel op inhoud als plek binnen de organisatie.
- Het uitbrengen van adviezen, het ondernemen van studies en onderzoeken, gericht op zowel (verbetering van) de rol en positie van gemeentjuristen als (de ontwikkeling van) de inhoudelijke taken en verantwoordelijkheden van de beroepsgroep.
- Het actief promoten van de beroepsgroep gemeentjuristen bij bijvoorbeeld hogescholen en universiteiten.

Dienstverlening en kwaliteitsbevordering

De beroepsvereniging biedt daarnaast ondersteunende diensten aan de leden. Dat doet zij onder andere door:

- Het faciliteren als netwerk: via de beroepsvereniging kunnen gemeentjuristen elkaar ontmoeten om kennis te delen, ervaringen uit te wisselen en inspiratie op te doen.
- Het instellen van regio- en themagroepen onder de vlag van de beroepsvereniging.
- Het bieden van mogelijkheden tot na- en bijscholing. Denk aan cursussen, e-learning, intervisie, bijeenkomsten etc..
- Activiteiten met sprekers over actuele onderwerpen te organiseren. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat binnen de vereniging secties op specifieke rechtsgebieden functioneren, die rondom meer specialistische onderwerpen activiteiten organiseren.
- Haar leden van advies te dienen en inlichtingen te verstrekken.
- Documentatie en voorlichting voor de leden te verzorgen, welke zijn toegespitst op hun praktijk, waaronder periodieke publicaties over diverse onderwerpen, nieuwsbrieven, modellen, standaarden en sjablonen.
- Het bieden van korting op cursussen en studiedagen van andere organisaties en op vakbladen en andere uitgaven.

Lidmaatschap:

Juristen en juridisch medewerkers (HBO- en WO-niveau) die bij, voor of samen¹ met een Nederlandse gemeente werkzaam zijn, kunnen lid worden van de vereniging. Ook juristen en juridisch medewerkers die niet een formele HBO- of WO-opleiding hebben gevolgd maar in de praktijk wel op dat niveau werkzaam zijn, kunnen lid worden van de vereniging. Ook lidmaatschap van HBO- en WO-juridische is mogelijk.

Drie punten ter afweging

1. Een beroepsvereniging moet groeien. Als de vereniging activiteiten adequaat wil uitvoeren, dan moet de financiële en administratieve kracht zijn geborgd.
2. Lidmaatschap: Gemeenten en aanpalende organisaties zijn op dit moment lid van de VJK. een alternatief voor lidmaatschap van individuele gemeentjuristen is dan ook om het lidmaatschap aan gemeenten voor te behouden. Anderen, waaronder adviesbureaus en ZZP'ers die hun activiteiten onder meer richten op gemeenten, zouden bijzonder lid kunnen worden, zonder stemrecht. De voordelen van gemeenten als lid van de vereniging zijn: kans op robuuste begroting en minder kans op facturatieproblemen met individuele gemeentjuristen. Nadeel van gemeenten als lid is de verminderde persoonlijke betrokkenheid en mogelijk botsende belangen met daar werkzame gemeentjuristen. Overigens kunnen mailings en andere berichten vanuit de vereniging op persoonlijke titel worden ingericht zodat toch individuele juristen worden bereikt. Dit vergt wel steeds een actueel overzicht van alle gemeentjuristen per gemeentelid.
3. Lidmaatschap kan slechts open staan voor (gemeenten en hun) HBO- en WO-geschoolde juristen. In de praktijk werken ook gemeentjuristen die niet deze opleidingsachtergrond hebben. De vraag is of lidmaatschap ook open kan zijn voor deze juristen en juridisch medewerkers. Dit geldt ook voor studenten rechten bij HBO- en WO-opleidingen. Wat deze laatste groep betreft zou lidmaatschap van de beroepsvereniging tijdens de studie eraan kunnen bijdragen dat mensen na afronding van hun studie ook kiezen voor een carrière bij de lokale overheid.

¹ Juristen werkzaam bij andere overheden.